

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten: een bespreking van de voorgestelde regeling in het conceptwetsvoorstel Wet bescherming vermogen in het familierecht

Weijers, H.J.

Citation

Weijers, H. J. (2025). Verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten: een bespreking van de voorgestelde regeling in het conceptwetsvoorstel Wet bescherming vermogen in het familierecht. *Eb: Tijdschrift Voor Scheidingsrecht*, 2025(5), 105-110. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4285699>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4285699>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten

Een bespreking van de voorgestelde regeling in het conceptwetsvoorstel Wet bescherming vermogen in het familierecht

EB 2025/38

Op 10 maart 2025 ging het conceptwetsvoorstel voor de Wet bescherming vermogen in het familierecht in internetconsultatie. Het conceptwetsvoorstel bevat naar eigen zeggen verschillende bepalingen die de vermogensrechtelijke positie van (minderjarige) kinderen beter beschermen en 'enkele andere verbeteringen van financiële aard op familierechtelijk terrein'. Een van deze andere 'verbeteringen' vormt de introductie van art. 1:87a BW inhoudende een bijzondere regel voor de verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten. In deze bijdrage bespreek ik in dit licht de achtergrond, de inhoud en de gevolgen die de ongewijzigde invoering van het conceptwetsvoorstel zou hebben. De overige onderdelen van het conceptwetsvoorstel blijven buiten beschouwing.

1. Inleiding

In het conceptwetsvoorstel Wet bescherming vermogen in het familierecht worden verschillende artikelen uit Boek 1, 3 en 4 BW gewijzigd dan wel daarin ingevoegd.² Het conceptwetsvoorstel, de bijbehorende concept-Memorie van Toelichting en het zogenoemde Beleidscompasformulier zijn te vinden via de webpagina van de overheid betreffende internetconsultaties.³ In het wetsvoorstel wordt onder meer voorgesteld om een nieuw art. 1:87a BW in te voeren waarin een bijzondere regel voor de verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten⁴ is opgenomen.⁵ Ook bevat die bepaling een regeling voor de verlenging van de verjaringstermijn. In verband hiermee wordt ook art. 3:320 BW aangepast en vervalt art. 1:141 lid 6 BW. Ik kom hierop terug in par. 3 en 4.

De achtergrond van het conceptwetsvoorstel is op dit punt gelegen in het arrest van de Hoge Raad van 23 december 2022.⁶ Ik bespreek dit arrest kort in par. 2. Vervolgens geef ik in par. 3 de voorgestelde relevante nieuwe bepaling c.q. gewijzigde bepalingen uit het conceptwetsvoorstel weer. Deze worden vervolgens inhoudelijk besproken in par. 4. In par. 5 worden de gevolgen daarvan besproken; ook is hierbij kort aandacht voor het overgangsrecht. De bijdrage rondt ten slotte af met een conclusie in par. 6.

2. De achtergrond van het conceptwetsvoorstel: HR 23 december 2022

De voorstelde wijzigingen in het conceptwetsvoorstel vinden hun achtergrond in het arrest van de Hoge Raad van 23 december 2022.⁷ Ik heb dit arrest in dit tijdschrift in december 2024 uitgebreid besproken, zodat hier kan worden volstaan met de hoofdlijnen.⁸ In dit arrest had de vrouw op grond van de huwelijkse voorwaarden een vordering – te weten: een *vergoedingsrecht* wegens een investering met haar privégeld in een privégoed van de andere echtgenoot – op de man. Na de echtscheiding vordert de vrouw dat de man deze vordering aan haar betaalt. De man verweert zich met een beroep op verjaring en stelt dat de vordering is verjaard op grond van de vijfjaarstermijn uit art. 3:307 lid 1 BW, althans die van art. 3:308, 3:309 of 3:310 lid 1 BW.⁹ Het hof overwoog echter dat de algemene verjaringstermijn van art. 3:306 BW (twintig jaar) van toepassing was op deze rechtsvordering van de vrouw en dat van verjaring derhalve nog geen sprake was.¹⁰ De man stelt cassatie in.

De Hoge Raad wijdt in zijn arrest een aantal rechtsoverwegingen aan dit vraagstuk. Daarin oordeelt de Hoge Raad dat de regels inzake de bevrijdende verjaring uit Boek 3 BW – te weten art. 3:306-3:325 BW – niet rechtstreeks van

1 Mr. H.J. (Rick) Weijers is PhD-fellow bij de afdeling Notarieel Recht aan de Universiteit Leiden.

2 Soortgelijke wijzigingen vinden plaats in het BW BES. Nu deze wijzigingen inhoudelijk vrijwel geheel overeenkomen, besteed ik hier afzonderlijk geen nadere aandacht aan.

3 Het conceptwetsvoorstel, de bijbehorende concept-Memorie van Toelichting en het Beleidscompas zijn te vinden via www.internetconsultatie.nl/beschermingvermogenfamilierecht onder 'Relevante documenten'. De concept-Memorie van Toelichting wordt hierna 'MvT 2025' genoemd.

4 In deze bijdrage wordt onder de begrippen 'echtgenoot' of 'echtgenoten' ook verstaan 'geregistreerd partner(s)'. Zie in dit verband art. 1:80b BW op grond waarvan het voorgestelde art. 1:87a BW ook voor laatstgenoemden zal gaan gelden en MvT 2025, p. 21.

5 Het betreft derhalve een regel van *bevrijdende* of *extinctieve* verjaring. Van deze regels moeten de regels voor de *verkrijgende* verjaring (art. 3:99-3:106 BW) worden onderscheiden.

6 HR 23 december 2022, ECLI:NL:HR:2022:1936, NJ 2023/145, m.nt. L.C.A. Verstappen.

7 Zie MvT 2025, p. 4 en 12-13.

8 Zie H.J. Weijers, 'Bevrijdende verjaring en het relatievermogensrecht. Over drie arresten van de Hoge Raad', *EB* 2024/91, p. 244-246. Het arrest is ook door anderen besproken, zoals J.H. Lieber, 'Is ons huwelijksvermogensrecht wel echt vermogensrecht?', *FJR* 2023/33, p. 171; A.G.F.M. Flos & J.L. Smeehuijzen, 'Verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten', *JBN* 2023/19, p. 15-17 en Asser/Kolkman & Salomons *I-II* 2023/180.

9 Nu het een vordering betrof die was ontstaan o.g.v. de tussen partijen geldende huwelijkse voorwaarden (een overeenkomst), was verdedigbaar dat de vijfjaarstermijn uit art. 3:307 lid 1 BW gold; vgl. echter ook A-G Lückers in haar conclusie van 1 april 2022, ECLI:NL:PHR:2022:328, par. 3.41 die hiervan geen voorstander was, omdat dan een discrepantie zou ontstaan tussen rechtstreeks op de wet en op de huwelijkse voorwaarden gebaseerde vergoedingsrechten. Art. 3:308-3:310 BW waren duidelijk niet van toepassing.

10 Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 30 maart 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:3040, r.o. 2.6.

toepassing zijn op vorderingen die hun grondslag vinden in het huwelijksvermogensrecht. Wel kunnen die wetsbepalingen in het huwelijksvermogensrecht overeenkomstig worden toegepast op grond van de schakelbepaling van art. 3:326 BW, dit voor zover de aard van de rechtsverhouding tussen de echtgenoten zich daartegen niet verzet, aldus de Hoge Raad.¹¹ Vervolgens beslist de Hoge Raad in r.o. 3.1.5 dat de aard van de huwelijksverhouding tussen de echtgenoten zich verzet tegen een overeenkomstige toepassing van art. 3:307, 3:308, 3:309 en 3:310 BW op het hiervoor bedoelde vergoedingsrecht. Of dit voor alle (huwelijks)vermogensrechtelijke vorderingen tussen echtgenoten geldt, blijft onduidelijk. Ook over de vraag of de twintigjaarstermijn uit art. 3:306 BW dan wel van toepassing is, laat de Hoge Raad zich niet heel concreet uit. In r.o. 3.3 overweegt de Hoge Raad:

‘Opmerking verdient nog het volgende. In deze zaak wordt beslist dat de rechtsverhouding tussen echtgenoten zich verzet tegen overeenkomstige toepassing van een korte verjaringstermijn zoals geregeld in de art. 3:307-3:310 BW op vergoedingsrechten tussen echtgenoten. De hieraan ten grondslag liggende overweging – dat van echtgenoten niet kan worden verwacht dat zij tijdens het huwelijk rechtsmaatregelen tegen elkaar treffen – kan ook de vraag doen rijzen of overeenkomstige toepassing van art. 3:306 BW wél op haar plaats is. Die vraag verliest aan belang indien na beëindiging van het huwelijk nog voldoende gelegenheid bestaat om alsnog rechtsmaatregelen te treffen. De wet voorziet in dit verband in een verlenging van de verjaringstermijn. Deze verlenging belooft echter slechts zes maanden (art. 3:320 BW in verbinding met art. 3:321 lid 1, aanhef en onder a, BW). Voor rechtsvorderingen uit periodieke verrekenbedingen heeft de wetgever deze termijn te kort bevonden en tot drie jaar verlengd (art. 1:141 lid 6 BW), op de grond dat juist in de eerste periode na uiteengaan emoties de overhand hebben. Niet duidelijk is waarom de wetgever de termijn niet ook tot drie jaar heeft verlengd voor andere rechtsvorderingen tussen echtgenoten, zoals die uit vergoedingsrechten als in deze zaak aan de orde.’¹²

Uit deze rechtsoverweging blijkt in de eerste plaats dat de Hoge Raad in het midden laat of art. 3:306 BW van toepassing is. Uit de sinds het arrest verschenen literatuur en lagere rechtspraak blijkt dat vrij algemeen wordt aangenomen dat

dit het geval is.¹³ In de tweede plaats wijst de Hoge Raad erop dat de wet in art. 3:320 jo. art. 3:321 lid 1 aanhef en sub a BW een regeling heeft getroffen op grond waarvan de verjaringstermijn van rechtsvorderingen tussen echtgenoten met zes maanden wordt verlengd na het einde van het huwelijk.¹⁴ Dit is relatief kort en sluit niet aan bij het bepaalde in art. 1:141 lid 6 BW. In deze laatstgenoemde wetsbepaling is een verlenging van maar liefst drie jaar opgenomen, zodat een echtgenoot ruim de tijd heeft zijn vordering tot nakoming van een *niet-uitgevoerde periodiek verrekenbeding* in te stellen. Het is volgens de Hoge Raad niet duidelijk waarom deze langere verlengingstermijn niet ook geldt voor ‘andere rechtsvorderingen tussen echtgenoten’.¹⁵ In zijn jaarverslag over 2022 heeft de Hoge Raad deze materie ook expliciet onder de aandacht van de wetgever gebracht.¹⁶ Aan dit signaal van de Hoge Raad wordt in het conceptwetsvoorstel gehoor gegeven, aldus de Memorie van Toelichting.¹⁷

3. De inhoud van het conceptwetsvoorstel: een nieuw artikel en enkele wijzigingen

Gelet op het hierboven in par. 2 besproken arrest van de Hoge Raad, worden in dit verband in het conceptwetsvoorstel drie concrete voorstellen gedaan. In de eerste plaats wordt een nieuw artikel ingevoerd in Boek 1 BW, te weten art. 1:87a BW dat de volgende inhoud dient te krijgen:

‘Rechtsvorderingen tussen echtgenoten die voortvloeien uit de titels 6, 7 en 8 verjaren door verloop van vijf jaren na aanvang van de dag, volgende op die waarop de vordering opeisbaar is geworden, maar niet eerder dan drie jaren na de beëindiging van het huwelijk dan wel na de inschrijving van de beschikking tot scheiding van tafel en bed in het register, bedoeld in artikel 116. Deze termijn kan niet worden verkort.’

11 HR 23 december 2022, ECLI:NL:HR:2022:1936, r.o. 3.1.4, NJ 2023/145, m.nt. L.C.A. Verstappen. Of deze argumentatie juist is, is echter wel de vraag. Zie hierover mijn eerdergenoemde bijdrage in dit blad en bijv. J.H. Lieber, ‘Is ons huwelijksvermogensrecht wel echt vermogensrecht?’, FJR 2023/33, p. 171 en J.H. Lieber, *Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht (Recht en Praktijk nr. PFR9)* (diss. Groningen), Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 30-31.

12 De voetnoot is uit het citaat weggelaten. De Hoge Raad verwijst in de voorlaatste zin naar *Kamerstukken II 2000/01, 27554, nr. 3*, p. 16 (MvT). Ik kom daarop terug in par. 3.

13 Zie H.J. Weijers, ‘Bevrijdende verjaring en het relatievevermogensrecht. Over drie arresten van de Hoge Raad’, EB 2024/91, p. 245-246 met een bespreking van diverse argumenten die hiervoor pleiten en nadere verwijzingen naar literatuur en rechtspraak. Hieraan kan nog worden toegevoegd de uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba 21 januari 2024, ECLI:NL:OGHACMB:2024:272, r.o. 3.28.

14 De bestaande verlengingstermijn van zes maanden uit art. 3:320 BW begint pas te lopen zodra de echtscheidingsbeschikking is ingeschreven in het register van de burgerlijke stand o.g.v. art. 1:163 lid 1 BW (zie M.W.E. Koopmann, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:321 BW, aant. 4.1). Het feit dat de evt. huwelijksgemeenschap o.g.v. art. 1:99 lid 1 sub b BW al eerder wordt ontbonden, doet er niet toe.

15 In de literatuur wordt hierover verschillend gedacht. A.J.M. Nuytinck, ‘Verjaring en verlenging van verjaring tussen echtgenoten. Annotatie bij HR 23 december 2022’, AA 2023/0134, p. 138 onderschrijft de suggestie van de Hoge Raad van harte, maar motiveert dat verder niet. Zo ook T.H.M. van Wechem & J.G.J. Rinkes, ‘Kroniek van het vermogensrecht’, NJB 2023/1076, p. 1160. Positief zijn ook A.G.F.M. Flos & J.L. Smeehuijzen, ‘Verjaring van rechtsvorderingen tussen echtgenoten’, JBN 2023/19, p. 16-17 en D.A.C. Smulders in JPF 2023/17, p. 177-178. Volgens Verstappen zijn er echter wel redenen voor het onderscheid in de duur van de verschillende verlengingsbepalingen te bedenken en zijn beide opties – het wel of niet uitbreiden van de algemene verlengingsoptie – op zich verdedigbaar. Zie par. 8-9 van zijn noot onder NJ 2023/145.

16 Zie het Jaarverslag van de Hoge Raad 2022 in het hfst. ‘Contacten met de wetgever’ onder ‘Uitleg en toepassing van wetgeving’. Zie ook MvT 2025, p. 4.

17 MvT 2025, p. 4.

Voor de volledigheid wijs ik erop dat in het Burgerlijk Wetboek van Curaçao en Sint Maarten al een art. 1:87a bestaat. Dit artikel heeft echter een geheel andere inhoud en verklaart het bepaalde in art. 1:87 BW – regels inzake de vergoedingsrechten tussen echtgenoten – van overeenkomstige toepassing op personen die hebben samengeleefd als ware zij gehuwd (samenwoners).¹⁸ Het voor het Nederlandse BW voorgestelde art. 1:87a BW heeft daar dus niets mee te maken.

In de tweede plaats zorgt de invoering van het nieuwe art. 1:87a BW in het conceptwetsvoorstel ervoor dat de regeling van art. 1:141 lid 6 BW overbodig wordt. Die specifieke situatie valt nu immers ook onder de reikwijdte van het meer algemeen geformuleerde art. 1:87a BW, zodat art. 1:141 lid 6 BW in het conceptwetsvoorstel komt te vervallen.

In de derde plaats wordt in het conceptwetsvoorstel aan art. 3:320 BW een nieuwe volzin toegevoegd. Art. 3:320 BW bepaalt thans het volgende:

‘Wanneer een verjaringstermijn zou aflopen tijdens het bestaan van een verlengingsgrond of binnen zes maanden na het verdwijnen van een zodanige grond, loopt de termijn voort totdat zes maanden na het verdwijnen van die grond zijn verstreken.’

In het conceptwetsvoorstel wordt daaraan de volgende zin toegevoegd:

‘Bij de grond voor verlenging onder a en g van artikel 321 lid 1 loopt de termijn voort tot drie jaren na het verdwijnen van de verlengingsgrond.’

Dit sluit aan bij het bepaalde in art. 3:321 lid 1 aanhef onder a en g BW, waarin is bepaald dat een grond voor verlenging van de verjaring bestaat tussen niet van tafel en bed gescheiden echtgenoten en tussen geregistreerde partners. De verlengingstermijn is voor hen in het conceptwetsvoorstel niet langer zes maanden, maar drie jaar.

4. Een analyse van (de onderbouwing van) het conceptwetsvoorstel

4.1 Het voorgestelde art. 1:87a BW

In het voorgestelde art. 1:87a BW zijn twee op zichzelfstaande regels te ontwaren. Het betreft in de eerste plaats de invoering van een *bijzondere verjaringsregel* die afwijkt van art. 3:306 BW en in de tweede plaats een *bijzondere verlengingsregel* die afwijkt van (het huidige) art. 3:320 BW.

De invoering van de *bijzondere verjaringsregel* wordt gemotiveerd met het argument ‘om de praktijk duidelijkheid

te bieden over de verjaringstermijn van de vergoedingsrechten tussen echtgenoten die ontstaan uit vermogensverschuivingen tussen de [vermogens van de] echtgenoten’.¹⁹ Die onduidelijkheid wortelt in het arrest van de Hoge Raad uit 2022, maar valt overigens mee, aangezien – zoals in par. 2 is opgemerkt – de literatuur en de lagere rechtspraak aannemen dat nu de verjaringstermijn van art. 3:306 BW (twintig jaar) van toepassing is. De verjaringstermijn is daarom nu feitelijk fors langer dan de termijn in de voorgestelde wetsbepaling en daarover wordt in de Memorie van Toelichting vreemd genoeg niets opgemerkt. De voorgestelde verjaringstermijn is immers vijf jaar. De keuze voor een vijfjaarstermijn is blijkens de Memorie van Toelichting gebaseerd op twee argumenten, namelijk het zoeken van aansluiting bij: I) de termijn die wordt aangenomen voor de verjaring van rechtsvorderingen die voortvloeien uit niet-uitgevoerde periodieke verrekenbedingen (art. 3:307 lid 1 BW); en II) de termijn voor de verjaring van rechtsvorderingen die zijn ontstaan uit ten behoeve van de gewone gang van de huishouding aangegane verbintenissen (art. 1:85 BW).²⁰ Ten aanzien van de hier bedoelde eerste termijn wordt in een voetnoot verwezen naar literatuur waaruit blijkt dat de rechtsvordering tot het instellen van nakoming van een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding vijf jaar is. Maar is dit juist? In deze voetnoot wordt onder meer verwezen naar J.H. Lieber, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:141 BW, aant. 21 die zich aldaar in het licht van het arrest van de Hoge Raad uit 2022 juist afvraagt of art. 3:307 lid 1 BW nog wel van toepassing is of dat nu art. 3:306 BW geldt. Dat laatste lijkt mij toch het geval te zijn.

Ten aanzien van de in de Memorie van Toelichting bedoelde tweede termijn – die met betrekking tot art. 1:85 BW – geldt inderdaad ook een termijn van vijf jaar. Dit blijkt uit art. 3:307 lid 1 BW voor de echtgenoot die de schuld is aangegaan en uit het arrest van de Hoge Raad van 5 juli 2024 voor de andere echtgenoot.²¹ Het gaat daar echter niet om een rechtsverhouding tussen de echtgenoten onderling, maar om die tussen echtgenoten en derden, te weten schuldeisers.²² De onderbouwing van de keuze voor een verjaringstermijn van vijf jaar is daarom wat mij betreft niet erg sterk. Dat neemt overigens niet weg dat mij een dergelijke termijn van vijf jaar, zeker gelet op de voorgestelde ruime verlengingsregeling, als toereikend voorkomt. Deze sluit immers goed aan bij de duur van de termijnen uit de art. 3:307-3:310 BW. Men had echter net zo goed kunnen kiezen voor de termijn van twintig jaar uit art. 3:306 BW die, zoals althans wordt aangenomen, op dit moment geldt. Nu op basis van niet erg overtuigende c.q. juiste argumenten

18 Zie hierover bijv. J. de Boer, *Het nieuw BW overzee. Afwijkingen in het BW van Aruba, Curaçao, Sint Maarten, de BES-eilanden en Suriname ten opzichte van het Europees-Nederlandse BW* (Mon. BW nr. A31), Deventer: Wolters Kluwer 2019/29 en H.J. Weijers, ‘Hoera! Eén decennium artikel 1:87 BW’, *REP* 2022/632, p. 53.

19 MvT 2025, p. 12.

20 MvT 2025, p. 12.

21 Zie HR 5 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:1027, NJ 2025/47, m.nt. L.C.A. Verstappen en JPF 2024/119, m.nt. E.J.M. Cornelissen. Zie over dit arrest uitgebreider H.J. Weijers, ‘De aansprakelijkheid van de niet-contracterende echtgenoot op grond van art. 1:85 BW’, *MvV* 2024/7-8, p. 270-273 en H.J. Weijers, ‘Enkele opmerkingen over art. 1:85 BW en HR 5 juli 2024’, *JBN* 2025/12, p. 10-12.

22 Dit wordt in de MvT 2025, p. 12 (noot 42 aldaar) overigens ook opgemerkt, maar kennelijk is dat niet relevant.

voor een vijfjaarstermijn is gekozen, is een nadere reflectie hierop wat mij betreft wenselijk. In het verlengde hiervan kan men zich ook afvragen of deze regel wel in Boek 1 BW thuishoort; past deze niet beter in Boek 3 BW?²³

De invoering van de bijzondere *verlengingsregel* is gebaseerd op het besproken arrest van de Hoge Raad en het door de Hoge Raad aangedragen argument dat ook ten grondslag ligt aan art. 1:141 lid 6 BW, namelijk dat in de eerste periode na de echtscheiding de emoties bij de echtgenoten de overhand hebben en dat het daarom niet wenselijk is dat (bepaalde) rechtsvorderingen snel verjaren.²⁴ Bij de invoering van art. 1:141 lid 6 BW stelde de staatssecretaris dat het wenselijk was om de verjaringstermijn in verband met de vordering tot nakoming van een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding te verlengen met drie jaar:

'Mij komt het voor dat de termijn van zes maanden [zoals zonder bijzondere regeling zou gelden op grond van art. 3:320 BW] voor deze situatie te kort is. Juist in de eerste periode na het uiteengaan hebben emoties de overhand. Het zou in die omstandigheden niet passend zijn om de verrekenvordering zo snel te laten verjaren. Om deze reden wordt voorgesteld de termijn in die gevallen te verlengen tot ten minste drie jaren.'²⁵

Net als veel andere auteurs kan ik mij op zich vinden in de argumentatie dat deze reden – de emoties hebben de overhand²⁶ – ook kan rechtvaardigen dat deze verlengingsregel een breder toepassingsbereik krijgt op de wijze zoals dat nu is voorgesteld in art. 1:87a BW. Het is echter ook hier de vraag of een dergelijke regeling in Boek 1 BW thuishoort, zeker in het licht van de voorgestelde wijziging van art. 3:320 BW, waarover hierna meer in par. 4.2.

De vraag komt ook op over welke rechtsvorderingen het in dit verband nu concreet gaat. Het voorgestelde art. 1:87a BW spreekt over 'rechtsvorderingen tussen echtgenoten die voortvloeien uit de titels 6, 7 en 8 [Boek 1] BW'. Welke zijn dit? In de Memorie van Toelichting wordt op p. 12 verduidelijkt dat het gaat om vergoedingsvorderingen die op grond

van art. 1:87 BW kunnen ontstaan, vergoedingsvorderingen die tussen de huwelijksgemeenschap en het privévermogen van een echtgenoot kunnen ontstaan (gedoeld wordt mijns inziens op de vergoedingsrechten uit art. 1:95, 1:95a, 1:96 en 1:96a BW) en vergoedingsvorderingen die kunnen ontstaan op grond van de tussen partijen geldende huwelijkse voorwaarden, zoals op grond van periodieke en finale verrekenbedingen. Dat is helder, maar er is meer te bedenken. Gelet op de bewoordingen van het voorgestelde artikel, valt hieronder mijns inziens ook een vergoedingsrecht dat ontstaat wegens te veel betaalde kosten der huishouding op grond van art. 1:84 lid 2 BW.²⁷ De vraag rijst ook hoe het bijvoorbeeld zit met art. 1:88 jo. art. 1:89 BW. Op grond van art. 1:88 lid 1 BW heeft een echtgenoot voor het verrichten van een aantal rechtshandelingen toestemming nodig van de andere echtgenoot. Ontbreekt deze toestemming, dan kan de andere echtgenoot de rechtshandeling in beginsel vernietigen op grond van art. 1:89 lid 1 BW. Deze rechtsvordering tot vernietiging verjaart op grond van art. 3:52 lid 1 aanhef en sub d BW binnen drie jaar nadat aan de andere echtgenoot deze mogelijkheid 'ten dienste is komen te staan'.²⁸ Is op deze rechtsvordering de nieuwe regeling ook van toepassing? Dat lijkt mij niet het geval, aangezien de vernietigingsverklaring tot de wederpartij van de zonder toestemming handelende echtgenoot – een derde – is gericht en het dus niet gaat om een 'rechtsvordering tussen echtgenoten' zoals hier bedoeld. Het is wat mij betreft wel goed als de Memorie van Toelichting hierop nader ingaat en het een en ander verduidelijkt.

In de artikelsgewijze toelichting uit de Memorie van Toelichting blijkt voorts dat de echtgenoot tijdens de verlenging stuitingshandelingen kan verrichten waardoor er weer een nieuwe verjaringstermijn van vijf jaar gaat lopen op grond van art. 3:319 lid 2 BW.²⁹ Art. 1:87a BW bepaalt ook nog dat 'deze termijn' niet kan worden verkort. Geldt dit voor zowel de verjaringstermijn van vijf jaar als voor de verlengingstermijn van drie jaar? Uit de Memorie van Toelichting volgt alleen dat de *verlengingstermijn* van dwingend recht is en dat echtgenoten deze driejaarstermijn niet kunnen verkorten (en overigens ook niet kunnen verlengen als deze al loopt).³⁰ Dit impliceert dat de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden (art. 1:93 BW) wel kunnen afwijken van de verjaringstermijn van vijf jaar. Als men deze termijn wil uitbreiden naar bijvoorbeeld tien jaar, zal daartegen, gelet op de ratio van de bepaling, geen bezwaar bestaan. Een verkorting lijkt mij echter niet wenselijk c.q. niet in

23 Toegegeven moet worden dat de wet ook op andere plaatsen bijzondere regels van verjaring van rechtsvorderingen regelt. Zie bijv. art. 1:102 laatste volzin BW en art. 1:141 lid 6 BW. Ik ben er in zijn algemeenheid voorstander van om dit zoveel mogelijk bij elkaar – en dus in Titel 11 van Boek 3 BW – te regelen.

24 MvT 2025, p. 12-13 en HR 23 december 2022, ECLI:NL:HR:2022:1936, r.o. 3.3, NJ 2023/145, m.nt. L.C.A. Verstappen.

25 *Kamerstukken II* 2000/01, 27554, nr. 3, p. 17-18 (MvT). De Hoge Raad verwijst in r.o. 3.3 van zijn arrest naar p. 16, maar daar is niets te vinden. Duidelijk is echter dat hij deze passage op p. 17-18 heeft bedoeld.

26 Wel dient hierbij te worden aangetekend dat op dit argument als zodanig ook wel kritiek mogelijk is. Is het nl. altijd zo dat de emoties na een echtscheiding de overhand hebben? Dat hoeft niet zo te zijn. Bovendien komt het geregeld voor dat het tussen de echtgenoten al langere tijd niet meer 'botert' en de emoties al (deels) zijn verwerkt als het tot een echtscheiding komt. Daar komt zoals gezegd nog bij dat de bestaande verlengingstermijn van zes maanden uit art. 3:320 BW pas begint te lopen zodra het huwelijk is geëindigd. Aangezien een echtscheidingsprocedure vaak ook enige tijd in beslag neemt en daarvoor een advocaat nodig is, heeft men feitelijk dus vrij veel tijd om e.e.a. te bespreken en te overdenken.

27 In dat verband geldt evenwel (nog?) de snelle rechtsverwerkingsleer. Zie hierover A.J.M. Nuytinck, 'Verjaring, verval en rechtsverwerking in het personen- en familierecht, het relatieve vermogensrecht en het erfrecht', in: D.F.H. Stein, V. Tweehuysen & S.E. Bartels (red.), *Verjaring (Onderneming en Recht nr. 120)*, Deventer: Wolters Kluwer 2020, p. 315-316 en uitvoerig het binnenkort te verschijnen artikel van Y.E.M. Cremers & H.J. Weijers, 'Kosten der huishouding en rechtsverwerking', *NTBR* 2025/15, afl. 4.

28 Zie hierover nader P.M. Verbeek, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:52 BW, aant. 9.

29 MvT 2025, p. 21.

30 MvT 2025, p. 21. In dit verband wordt in noot 52 aldaar het volgende opmerkt: 'Zie artikel 3:322 lid 3 BW dat bepaalt dat van de verjaring geen afstand bij voorbaat kan worden gedaan.' Een verdergaande verlenging van de verlengingstermijn zou dat feitelijk tot gevolg kunnen hebben.

overeenstemming met de bedoeling van het conceptwetsvoorstel. De Memorie van Toelichting dient op dit punt dan ook nader te worden verduidelijkt.³¹

4.2 *Het voorgestelde art. 3:320 BW*

Voorgesteld wordt om art. 3:320 BW te doen luiden:

‘Wanneer een verjaringstermijn zou aflopen tijdens het bestaan van een verlengingsgrond of binnen zes maanden na het verdwijnen van een zodanige grond, loopt de termijn voort totdat zes maanden na het verdwijnen van die grond zijn verstreken. Bij de grond voor verlenging onder a en g van artikel 321 lid 1 loopt de termijn voort tot drie jaren na het verdwijnen van de verlengingsgrond.’

Zoals reeds is opgemerkt in par. 3 moet deze bepaling in samenhang worden gelezen met art. 3:321 BW waarin, voor zover hier relevant, is bepaald dat een grond voor verlenging van de verjaring bestaat tussen niet van tafel en bed gescheiden echtgenoten en tussen geregistreeerde partners. Deze regeling is algemeen van aard en geldt voor *alle* vorderingen die tussen echtgenoten kunnen ontstaan.³² De regeling is derhalve niet beperkt tot vorderingen tussen echtgenoten die voortvloeien uit de Titels 6, 7 en 8 Boek 1 BW, zoals art. 1:87a BW bepaalt. Blijkens de Memorie van Toelichting wil men voorkomen dat ook andere – en dus *alle* – rechtsvorderingen tussen echtgenoten snel verjaren en daarom wordt de verlenging van de verlengingstermijn – te weten van zes maanden naar drie jaar – ook doorgevoerd in art. 3:320 BW, zodat dit ook geldt voor rechtsvorderingen tussen echtgenoten die voortvloeien uit het algemeen vermogensrecht.³³

In dit verband wordt het voorbeeld gegeven van een situatie waarin een echtgenoot onrechtmatig heeft gehandeld jegens de andere echtgenoot door opzettelijk schade toe te brengen aan een goed van die andere echtgenoot. Dit levert de benadeelde echtgenoot in beginsel een vordering uit hoofde van de onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) op. Volgens de Memorie van Toelichting kan van die echtgenoot niet worden verwacht dat deze tijdens het huwelijk ‘rechtsmaatregelen tot vergoeding van de schade treft’. Dit is enigszins cryptisch, maar hiermee wordt ongetwijfeld bedoeld op de wetsgeschiedenis bij art. 1:84 BW die door de Hoge Raad in zijn arrest uit 2022 is aangehaald en waaruit blijkt dat het treffen van rechtsmaatregelen een goed huwelijk in gevaar

kan brengen.³⁴ Met rechtsmaatregelen wordt naar mijn mening in dit verband concreet bedoeld op zowel het instellen van een nakomingsvordering tot betaling (art. 3:296 lid 1 BW) als op het verrichten van een stuitingshandeling van de verjaring (art. 3:316 e.v. BW), aangezien dit allebei het huwelijksleven in het algemeen geen goed zal doen.

De Memorie van Toelichting noemt als voorbeeld alleen een vordering uit onrechtmatige daad (art. 6:162 BW). Het aangepaste art. 3:320 BW is echter ook van toepassing op alle andere rechtsvorderingen die voortvloeien uit het algemeen vermogensrecht en dat zijn er nogal wat. Zo kan ook worden gedacht aan schadevergoedingsvorderingen op grond van de onverschuldigde betaling (art. 6:203 e.v. BW) en de ongerechtvaardigde verrijking (art. 6:212 BW). En wat te denken van een rechtsvordering tot vernietiging van een tussen echtgenoten gesloten overeenkomst op grond van bijvoorbeeld dwaling (art. 6:228 BW)? Een dergelijke rechtsvordering verjaart op grond van art. 3:52 lid 1 aanhef en sub c BW drie jaar nadat de dwaling is ontdekt. Is de verlengingsgrond dan ook van toepassing? Dat lijkt mij wel, aangezien het hier ook gaat om een rechtsvordering tussen echtgenoten die voortvloeit uit het algemeen vermogensrecht. Dit gaat dus vrij ver. Het is wat mij betreft wel wenselijk als de Memorie van Toelichting nader ingaat op de reikwijdte van de voorgestelde regeling aan de hand van een aantal concrete voorbeelden. Het arrest van de Hoge Raad gaat immers alleen in op vergoedingsrechten en het is naar mijn mening onduidelijk of de ontwerpers van het conceptwetsvoorstel de reikwijdte van de door hen voorgestelde aanpassing op dit punt overzien.

Tot slot heeft de voorgestelde aanpassing van art. 3:320 BW tot gevolg dat de langere verlengingstermijn van drie jaar op alle rechtsvorderingen die tussen echtgenoten bestaan op grond van het algemene vermogensrecht van toepassing is. Nu ook de ratio hiervan hetzelfde is als bij de voorgestelde verlengingsregeling uit art. 1:87a BW, is het de vraag waarom dat deel van art. 1:87a BW niet kan vervallen. Alle rechtsvorderingen tussen echtgenoten die voortvloeien uit de Titels 6, 7 en 8 Boek 1 BW zijn immers ook gebaseerd op het vermogensrecht. Hier komt naar mijn idee weer de visie van de Hoge Raad uit zijn arrest uit 2022 naar boven waarin hij heeft geoordeeld dat het huwelijksvermogensrecht geen vermogensrecht is, althans: geen vermogensrecht waarop de bepalingen van Titel 11 van Boek 3 BW zonder meer van toepassing zijn. Het zou wat mij betreft veel eenvoudiger zijn om het huwelijksvermogensrecht wel te zien als vermogensrecht waarop onder meer de regels uit Titel 11 van Boek 3 BW in beginsel direct van toepassing zijn. Het tweede deel van het voorgestelde art. 1:87a BW zou dan ook kunnen vervallen, hetgeen de regeling eenvoudiger zou maken.

31 Vgl. *Kamerstukken II* 2005/06, 28867, nr. 12, p. 5 (derde nota van wijziging) waarin de minister duidelijk aangaf welke bepalingen uit titel 1.7 BW van dwingend recht zijn. Dit dient wat mij betreft steeds te geschieden om onduidelijkheid te voorkomen.

32 Dit geldt m.i. niet voor de vordering tot verdeling. O.g.v. art. 3:178 lid 1 BW kan iedere echtgenoot te allen tijde verdeling van een gemeenschappelijk goed – en van alle gemeenschappelijke goederen (vgl. art. 3:179 lid 1 BW) – vorderen. De woorden ‘te allen tijde’ brengen tot uitdrukking dat de rechtsvordering tot verdeling niet aan verjaring onderworpen is. Zie *Parl. Gesch. BW Boek 3* 1981, p. 606 en Asser/Perrick 3-V 2023/111.

33 MvT 2025, p. 13.

34 HR 23 december 2022, ECLI:NL:HR:2022:1936, r.o. 3.1.3, *NJ* 2023/145, m.nt. L.C.A. Verstappen. De Hoge Raad verwijst naar *Parl. Gesch. Inv. Boek 1*, p. 1147-1148.

5. De gevolgen van invoering van de voorstellen

De gevolgen van de invoering van de voorstellen zijn grotendeels al besproken in par. 4. De Memorie van Toelichting wijst er nog expliciet op dat door de voorgestelde aanpassingen duidelijkheid wordt gecreëerd over het toepasselijke recht, hetgeen in zoverre waar is aangezien het arrest van de Hoge Raad uit 2022 onduidelijkheid over de toepasselijkheid van art. 3:306 BW in het leven heeft geroepen, en dat de belangen van ex-echtgenoten door de verlenging beter worden beschermd.³⁵ Daarnaast wordt terecht vastgesteld dat het conceptwetsvoorstel tot gevolg heeft dat ex-echtgenoten gedurende een langere periode een beroep kunnen doen op de rechter, hetgeen gevolgen kan hebben voor (de werklust van) de rechtspraak.³⁶

Het conceptwetsvoorstel bevat voorts ook regels van *overgangsrecht* in art. XII. In lid 1 van dit artikel is het volgende opgenomen:

‘De artikelen 87a van Boek 1 en 320 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek, zoals in deze wet gewijzigd, zijn alleen van toepassing op rechtsvorderingen tussen echtgenoten van wie het huwelijk nog niet is beëindigd of ten aanzien waarvan de termijn van de grond voor verlenging nog niet is verstreken op het tijdstip van inwerking-treding van deze artikelen.’

Dit betekent concreet dat de nieuwe wetsbepalingen alleen gaan gelden voor echtgenoten van wie het huwelijk nog niet is beëindigd als de wet in werking treedt en voor echtgenoten wier huwelijk al wel voorbij is met vorderingen op elkaar waarvan de huidige verlengingstermijn (van zes maanden) van de daarmee verband houdende rechtsvorderingen nog lopen. Van terugwerkende kracht is geen sprake, zodat reeds verjaarde vorderingen niet kunnen ‘herleven’.³⁷

Tot slot wijs ik erop dat door de invoering van dit conceptwetsvoorstel de verschillen tussen gehuwden enerzijds en (informeel) samenwoners anderzijds nog groter worden. De huidige verlengingsregeling van art. 3:320 jo. art. 3:321 BW is op (informeel) samenwoners immers niet (analoog) van

toepassing.³⁸ De voorgestelde wetsbepalingen – art. 1:87a BW en het vernieuwde art. 3:320 BW – zullen dat ook niet zijn. Ik herhaal daarom mijn eerdere oproep in dit blad dat het wenselijk is als de wetgever de problematiek rondom samenwoners op dit terrein weer eens onder ogen ziet.³⁹

6. Conclusie

Het in deze bijdrage besproken onderdeel van het conceptwetsvoorstel Wet bescherming vermogen in het familierecht laat zien dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid de handschoen die de Hoge Raad hem heeft toegeworpen, heeft opgepakt. Dat juich ik van harte toe en dit laat ook zien dat het daadwerkelijk zin heeft als de rechter expliciet aandacht vraagt voor bepaalde wettelijke knelpunten en soortgelijke problemen. Dit dient wat mij betreft vaker te gebeuren. Inhoudelijk is in deze bijdrage stilgestaan bij de voorgestelde introductie dan wel wijziging van art. 1:87a, 1:141 lid 6 en 3:320 BW. In het bijzonder is hierbij aandacht besteed aan de Memorie van Toelichting. Het blijkt dat er nog wel een aantal gemaakte keuzes om nadere toelichting en onderbouwing vragen. Ook zijn – of lijken – sommige gevolgen van de gemaakte keuzes in het conceptwetsvoorstel niet (geheel) te zijn doordacht. Ik hoop met dit artikel een bijdrage te hebben geleverd aan het nader doordenken en signaleren daarvan.

35 MvT 2025, p. 17. Dat laatste is overigens maar net hoe men het ziet. Waar de enige echtgenoot immers wordt beschermd door de verlenging van de verjaringstermijn, wordt de ander benadeeld.

36 MvT 2025, p. 17. Hierbij wordt vermeld dat de evt. gevolgen voor de rechtspraak nog in beeld zullen worden gebracht. Ik denk dat in theorie denkbaar is dat het aantal rechtszaken wat toeneemt, maar of dit daadwerkelijk zo zal zijn, kan ik niet goed inschatten. Ik vermoed dat het wel meevalt, zeker omdat uit de lagere rechtspraak van de laatste jaren vooral blijkt dat verjaring voor samenwoners problemen oplevert en eigenlijk niet of nauwelijks voor gehuwden.

37 MvT 2025, p. 30.

38 Dit wordt in de literatuur breedgedragen en kan ook worden afgeleid uit HR 8 november 2024, ECLI:NL:HR:2024:1598, r.o. 3.5. Door diverse auteurs wordt echter wel gepleit om bijv. analoge toepassing alsnog toe te staan. Zie bijv. M.C. Schuijt, ‘Verjaring van vergoedingsrechten staande de samenleving: een onaangename verrassing’, *REP* 2023/160, p. 41 en W.M. Schrama, ‘Liefdesrelaties en legislatieve lethargie. Ook na 25 jaar geen realistische oplossingen voor de vermogensrechtelijke afwikkeling van relaties tussen informeel samenlevenden’, *FJR* 2024/34, p. 175-176.

39 H.J. Weijers, ‘Bevrijdende verjaring en het relatievermogensrecht. Over drie arresten van de Hoge Raad’, *EB* 2024/91, p. 248.